

SADRŽAJ

Deo I

UVOD U ZDRAVSTVENU NEGU NEUROLOŠKIH BOLESNIKA

SESTRINSTVO KAO PROFESIJA	17
Istorijski prikaz	17
Razvoj neurologije i sestrinske nege u neurologiji	18
Profesionalna sestra i briga za neurološkog bolesnika	20
– Primarna prevencija – promocija zdravlja.....	20
– Sekundarna prevencija – lečenje i nega obolelih.....	20
– Tercijarna prevencija – dugoročna nega kod hroničnih oboljenja.....	21
Timski rad u neurologiji	22
Organizacija zdravstvene nege neuroloških bolesnika	24
– Vanbolnički tretman	25
– Ambulantno-poliklinički tretman	25
– Dnevna bolnica	27
– Kućno lečenje i nega	27
– Bolnički tretman neuroloških bolesnika	28
– Hospitalni tretman – neurološko odeljenje	28
– Jedinica intenzivne nege	29
– Rehabilitacioni centri	29
Učešće medicinske sestre pri neurološkom pregledu	29
Prijem neurološkog bolesnika	30
– Postupak pri hitnom prijemu	30
– Postupak prilikom zakazanog prijema	31
Otpust neurološkog bolesnika	31
RAZUMEVANJE SESTRINSKE NEGE	
NEUROLOŠKIH BOLESNIKA	33
Sestrinska opservacija neurološkog bolesnika	33
– Nivo svesti	33
– Vitalni znaci	34
– Stanje zenica	34
– Motorne funkcije	35
– Senzorne funkcije	35
– Kontrola sfinktera	35
– Sposobnost komunikacije	35
– Promene ponašanja	35

Bol i tretman bola kod neuroloških bolesnika	35
Poremećaji senzibiliteta kod neuroloških bolesnika	36
Poremećaj motorike kod neuroloških bolesnika	37
Vizuelne promene kod neuroloških bolesnika	40
Olfaktivne promene kod neuroloških bolesnika	41
Oštećenje bulbarne funkcije.....	42
Poremećaj komunikacije kod neuroloških bolesnika	43
Ishrana neuroloških bolesnika	44
Kontrola funkcije mokraćne bešike kod neuroloških bolesnika	46
– <i>Problemi bolesnika</i>	46
– <i>Trening mokraćne bešike</i>	47
– <i>Stimulacija mokraćne bešike kod bolesnika sa inkontinencijom</i>	49
– <i>Intervencije sestre kod bolesnika sa urinarnim kateterom</i>	49
– <i>Autokateterizacija</i>	50
Kontrola funkcije crevnog pražnjenja kod neuroloških bolesnika	51
– <i>Trening creva</i>	52
Neurološki bolesnik i seksualna disfunkcija	53
Moguće komplikacije prilikom intravenske primene leka	54
– <i>Lokalna infiltracija</i>	54
– <i>Flebitis, tromboza, tromboflebitis</i>	55
– <i>Preopterećenost cirkulacije</i>	55
– <i>Pirogena reakcija</i>	55
– <i>Anafilaktička reakcija</i>	55
– <i>Reanimacioni postupak</i>	56
Poremećaj regulacije telesne temperature	56
– <i>Hipertermija</i>	56
– <i>Hipotermija</i>	57
Respiratorne infekcije kod neuroloških bolesnika	58
– <i>Vežbe disanja</i>	59
Dekubitus kod neuroloških bolesnika	60
– <i>Tretman dekubitusa u različitim fazama</i>	61
– <i>Intervencije medicinske sestre radi prevencije dekubitusa</i>	63
Prevencija tromboze i tromboflebitisa kod neuroloških bolesnika	66
Prevencija kontraktura kod neuroloških bolesnika	67
Prevencija bolničkih infekcija na neurološkom odeljenju	68

- Mere prevencije	69
- Epidemiološki nadzor	69
- Najčešće bolničke infekcije	69
- Infekcije mokraćnog sistema	70
- Infekcije disanjih organa	70
- Infekcije kože	70
- Mere zaštite od bolničkih infekcija	70
- Opšte mere zaštite	71
- Specijalne mere zaštite	71
- Efikasnost mera za suzbijanje bolničkih infekcija	73
- Deset saveta za posetioce	74

Deo II

UČEŠĆE MEDICINSKE SESTRE U NEURODIJAGNOSTIČKIM ISPITIVANJIMA

NEURODIJAGNOSTIČKA ISPITIVANJA	77
Sestrinska odgovornost u neurodijagnostičkim ispitivanjima	77
- Uloga sestre u neurodijagnostičkim ispitivanjima	77
RADIOGRAFSKA ISPITIVANJA	78
Kompjuterizovana tomografija - CT	79
- Uloga sestre	79
Magnetna rezonanca - MR	80
- Uloga sestre u pripremi pacijenta za snimanje magnetnom rezonancom	80
Angiografija	81
- Nega bolesnika posle angiografije	81
Mijelografija - subokcipitalna mijelografija	82
Radiokulografija	83
FREGLED CEREBROSPINALNE TEČNOSTI	84
Lumbalna punkcija (LP)	84
- Priprema bolesnika	85
- Priprema materijala	85
- Položaj bolesnika	86
- Tehnika izvođenja lumbalne punkcije	86
- Kvekenštetov test	86
- Zbrinjavanje bolesnika	87
- Arteficijalni hematomi	88
- Pregled cerebrospinalne tečnosti	89
ISPITIVANJA U NUKLEARNOJ MEDICINI	90
- Priprema bolesnika	90

Primena ultrazvučne dijagnostike	92
ELEKTROFIZIOLOŠKA ISPITIVANJA	92
Elektromiografija – EMG	92
Elektromioneurografija – EMNG	93
Elektroencefalografija – EEG	93
– <i>Sestrinske intervencije pre EEG-a</i>	95
– <i>EEG procedura</i>	95
– <i>Višesatno kasetno EEG registrovanje – holter EEG</i>	96
– <i>Priprema bolesnika</i>	96
Evocirani potencijali	97
– <i>Vizuelni evocirani potencijali – VEP</i>	98
– <i>Auditivni evocirani potencijali – AEP</i>	98
– <i>Somatosenzorni evocirani potencijali – SEP</i>	99
TESTIRANJE – DIJAGNOSTIKA POSEBNIH ČULA	100
BIOPSIJA MIŠIĆA	101
NEUROPSIHOLOŠKA TESTIRANJA	101

Deo III

SPECIFIČNOSTI ZDRAVSTVENE NEGE NEUROLOŠKIH BOLESNIKA

ZDRAVSTVENA NEGA BOLESNIKA SA OŠTEĆENJEM	
– OBOJENJEM KRANIJALNIH NERAVA	105
Neuralgija n. trigeminusa	105
– <i>Aktivnosti – intervencije medicinske sestre</i>	105
Periferna paraliza n. facijalisa	105
– <i>Aktivnosti – intervencije medicinske sestre</i>	106
Menierova bolest	106
– <i>Aktivnosti – intervencije medicinske sestre</i>	106
Oštećenje III, IV, VI kranijalnog nerva	106
Oštećenje IX, X i XII, kranijalnog nerva	107
Oštećenje I kranijalnog nerva	107
ZDRAVSTVENA NEGA BOLESNIKA SA NEUROLOŠKIM	
PAROKSIZMALNIM POREMEĆAJIMA	107
Zdravstvena nega obolelih od epilepsije	107
– <i>Problemi bolesnika</i>	107
– <i>Sestrinske intervencije</i>	107
– <i>Opservacija bolesnika tokom napada</i>	108
– <i>Komentari posmatrača ili posmatranja sestre</i>	108
– <i>Intervencije medicinske sestre za vreme konvulzivnog</i>	
<i>epileptičkog napada</i>	109
– <i>Edukacija bolesnika</i>	110

– <i>Kako živeti sa epilepsijom</i>	110
– <i>Izgled identifikacione kartice</i>	111
Sinkopa	111
– <i>Problemi bolesnika</i>	112
– <i>Aktivnosti – intervencije medicinske sestre</i>	112
ZDRAVSTVENA NEGA BOLESNIKA U EPILEPTIČKOM STATUSU	112
– <i>Problemi bolesnika</i>	112
– <i>Sestrinske intervencije</i>	113
ZDRAVSTVENA NEGA BOLESNIKA SA POREMEĆAJIMA SPAVANJA	114
– <i>Problemi bolesnika</i>	114
– <i>Aktivnosti – intervencije medicinske sestre</i>	115
– <i>Prevenција smetnji spavanja</i>	115
– <i>Edukacija bolesnika</i>	115
ZDRAVSTVENA NEGA BOLESNIKA SA GLAVOBOLJOM	116
– <i>Problemi bolesnika</i>	116
– <i>Aktivnosti – intervencije medicinske sestre</i>	116
ZDRAVSTVENA NEGA BOLESNIKA SA TUMORIMA	116
– <i>Problemi bolesnika</i>	116
– <i>Aktivnosti – intervencije medicinske sestre</i>	117
– <i>Prepoznavanje znakova i simptoma povećanog intrakranijalnog pritiska i aktivnosti – intervencije medicinske sestre u realizaciji zdravstvene nege</i>	118
– <i>Mere prevencije povećanja intrakranijalnog pritiska</i>	118
ZDRAVSTVENA NEGA KOD BOLESNIKA SA KRANIOCEREBRALNOM POVREDOM	119
– <i>Problemi bolesnika</i>	119
– <i>Sestrinske intervencije</i>	119
ZDRAVSTVENA NEGA BOLESNIKA SA SPINALNOM LEZIJOM	120
– <i>Problemi bolesnika</i>	121
– <i>Aktivnosti – intervencije medicinske sestre</i>	121
ZDRAVSTVENA NEGA BOLESNIKA SA NEUROLOŠKIM VASKULARNIM LEZIJAMA	122
– <i>Problemi bolesnika</i>	122
– <i>Primarno zbrinjavanje bolesnika posle cerebrovaskularnog incizula i aktivnosti – intervencije medicinske sestre</i>	122
– <i>Sekundarno zbrinjavanje bolesnika posle cerebrovaskularnog incizula i intervencije medicinske sestre</i>	123
– <i>Tradicionalni pristup</i>	123

– Neurostimulativni (neurorazvojni) pristup	123
– Korektivni položaji posle CVI	124
– Ishrana bolesnika posle CVI	127
– Komunikacija sa bolesnikom posle CVI	127
– Rana rehabilitacija bolesnika posle CVI	128
– Edukacija bolesnika posle CVI	129
ZDRAVSTVENA NEGA BOLESNIKA SA NEVOLJNIM POKRETIMA	131
Hipertonično-hipokinetski poremećaji	131
Zdravstvena nega bolesnika sa Parkinsonovom bolešću	131
– Problemi obolelih	131
– Problemi bolesnika vezani za uzimanje lekova	132
– Intervencije medicinske sestre	133
– Specifičnosti ishrane	134
– Komunikacija	134
– Intervencija u krizi	134
– Edukacija bolesnika	135
HIPERKINETSKI POREMEĆAJI	136
Zdravstvena nega obolelih od distonije	136
– Problemi obolelih	136
– Intervencije medicinske sestre	136
ZDRAVSTVENA NEGA BOLESNIKA SA LUMBALNIM BOLNIM SINDROMOM	137
– Problemi obolelih	137
– Intervencije medicinske sestre	137
– Položaji kod akutnog lumbalnog bola	139
– Edukacija bolesnika	140
– Ustajanje iz postelje	140
– Ostale aktivnosti	142
– Pravilno držanje tela	142
PROBLEMI BOLESNIKA SA CERVICALNIM BOLNIM SINDROMOM	142
– Intervencije medicinske sestre	142
– Edukacija	143
– Zaštita kičmenog stuba medicinskih sestara u radu sa neurološkim bolesnicima	143
ZDRAVSTVENA NEGA BOLESNIKA KOD OBOLJENJA PERIFERNIH NERAVA	144
Hronične polineuropatije	144
– Problemi obolelih	144
– Intervencije medicinske sestre	144

Zdravstvena nega bolesnika sa polikadikuloneuritisom – Landri-Gilen-Bareov sindrom – GBS	145
– <i>Problemi bolesnika</i>	145
– <i>Intervencije medicinske sestre</i>	145
– <i>Respiratorna podrška</i>	145
– <i>Eliminacija urina i stolice</i>	146
– <i>Rana rehabilitacija</i>	146
– <i>Stalna podrška bolesniku</i>	146
ZDRAVSTVENA NEGA BOLESNIKA SA MIŠIĆNIM BOLESTIMA ...	147
Zdravstvena nega bolesnika sa mišićnom distrofijom	147
– <i>Problemi bolesnika</i>	147
– <i>Intervencije medicinske sestre</i>	148
– <i>Održavanje funkcionalne sposobnosti bolesnika</i>	148
Zdravstvena nega bolesnika sa miopatijom	149
– <i>Problemi bolesnika</i>	149
– <i>Intervencije medicinske sestre</i>	149
Zdravstvena nega bolesnika sa miastenijom gravis	150
– <i>Problemi bolesnika</i>	150
– <i>Dijagnostika</i>	151
– <i>Intervencije medicinske sestre</i>	152
– <i>Ishrana i lekovi</i>	152
– <i>Miastenična kriza</i>	152
– <i>Intervencija u krizi</i>	153
– <i>Terapijska izmena plazme</i>	153
SPECIFIČNOSTI ZDRAVSTVENE NEGE BOLESNIKA SA INFEKCIJAMA CENTRALNOG NERVNOG SISTEMA	155
Zdravstvena nega bolesnika sa Jakob-Krojsfeltovom bolešću	156
– <i>Problemi bolesnika</i>	156
– <i>Intervencije medicinske sestre</i>	156
– <i>Standardi prevencije infekcija</i>	157
NEUROLOŠKI DEMIJELINIZACIONI POREMEĆAJI	158
Zdravstvena nega obolelih od multiple skleroze – MS	158
– <i>Problemi obolelih</i>	158
– <i>Sestrinske intervencije</i>	159
– <i>Kako živeti sa multiplom sklerozom?</i>	161
ZDRAVSTVENA NEGA BOLESNIKA SA POREMEĆAJIMA MOTORNOG SISTEMA (BOLEST MOTORNOG NEURONA)	161
Zdravstvena nega bolesnika sa amiotrofičnom lateralnom sklerozom – ALS	161
– <i>Problemi bolesnika sa ALS-om</i>	162
– <i>Intervencije medicinske sestre</i>	162
– <i>Intervencija u krizi</i>	162

- <i>Ishrana</i>	163
- <i>Vidovi komunikacije sa obolelim od ALS-a</i>	163
- <i>Edukacija bolesnika i porodice za negu u kućnim uslovima</i>	164
ZDRAVSTVENA NEGA BOLESNIKA SA DEMENCIJOM	165
- <i>Problemi bolesnika</i>	165
- <i>Intervencije medicinske sestre</i>	165
- <i>Prvi kontakt sa bolesnikom</i>	165
- <i>Smeštaj bolesnika</i>	166
- <i>Higijena</i>	167
- <i>Ishrana i eliminacija</i>	168
- <i>Pristup bolesniku</i>	169
- <i>Promene ponašanja</i>	169
ZDRAVSTVENA NEGA BOLESNIKA U URGENTNOM NEUROLOŠKOM STANJU	170
- <i>Prijem urgentnog neurološkog bolesnika</i>	170
- <i>Standardi KPCR</i>	171
- <i>Intervencija medicinske sestre u jedinici intenzivne nege</i>	174
- <i>Tehnika aspiracije</i>	174
- <i>Higijena</i>	175
- <i>Ishrana i eliminacija</i>	176
Stimulativni program neurološkog bolesnika u koma kroz aktivnosti zdravstvene nege	176
- <i>Taktilna stimulacija</i>	177
- <i>Kinestetička stimulacija</i>	177
- <i>Oralna stimulacija</i>	177
- <i>Auditivna stimulacija</i>	177
- <i>Vizuelna stimulacija</i>	178
Palijativna nega u neurologiji	179
Postupak s umrlim	181
Nada i neurološki bolesnik	181
LITERATURA	183